

04.00-72 7-8-7 1983
Печатна на турчане
в отделе "Деловодство"

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ
№ 01-05-20 | 12.04.89г.

ДО
ПОЛИТБЮРО
НА ЦК НА БКП

И Н Ф О Р М А Ц И Я

от Петър Младенов - министър на външните работи

Другари,

На 7 и 8 юли в Букурещ се проведе редовното съвещание на Политическия консултативен комитет на държавите-участнички във Варшавския договор.

Висшият форум на Варшавския договор се проведе във важен и отговорен период в развитието на международния живот, който се характеризира с:

- разгръщащи се процеси на обновление в социалистическите страни, на преустройство на механизмите на сътрудничество между тях.

- сравнително благоприятна международна обстановка, когато светът е в етап на крупни изменения, създават се реални условия за устойчив поврат към по-добро в различните области на международните отношения.

В делови, конструктивен, а по-някои въпроси в критичен и самскритичен дух, на срещата бяха анализирани най-актуалните проблеми на социализма и на нашето съвремие, начертани бяха пътищата за ускоряване на позитивните процеси, водещи към по-сигурен и по-демократичен свят. Тон за тази атмосфера зададе изказването на др. Михаил Горбачов.

При размяната на опит и информация за хода на обновителните процеси в съюзните страни, бе подчертано, че въпреки разнообразието на националните условия, практически всички социали-

стически държави решават комплекс от сходни задачи, които са породени от необходимостта да се преодолеят негативните тенденции във вътрешното им развитие и да се дадат нови импулси за пълното разкриване на потенциала на социализма.

Изоставането на съюзните страни, особено в областта на новите технологии, в темповете на растеж, валутните дългове се възприемат от Запада като "залез на социализма". В тази връзка, бе подчертана необходимостта да се доказват преимуществата на новия строй не само със силни аргументи, но и с реални дела. Понататъшното въздействие на социалистическите страни върху положителните изменения в света в решаваща степен ще зависи от способността на социализма да се обновява.

На съвещанието бе направен задълбочен, балансиран и реалистичен анализ на съвременната международна обстановка. Въпреки различните акценти и нюанси в позициите на съюзните държави, бе изтъкнато, че за последните две-три години военната опасност бе отдалечена, направени са първите стъпки по пътя на ядреното разоръжаване, появиха се благоприятни перспективи за съкращаване на обикновените въоръжени сили и оръжия в Европа, постепенно се формира капитал на доверие в отношенията между Изтока и Запада. Европейците като цяло вече са настроени да излязат от окопите на "студената война". Чувствува се все по-голям реализъм и в позициите на администрацията на САЩ.

По общо мнение, повратът в международния живот стана възможен благодарение на курса на преустройство, на реформи и усъвършенстване в социалистическите страни, и преди всичко в Съветския съюз.

В същото време, обаче, позитивните процеси все още не са придобили достатъчна собствена инерция, не са станали необратими. Налице е известна неопределеност в позицията на Запада,

преди всичко по отношение на курса към държавите от Изтока и в областта на разоръжаването. Преосмислянето на външнополитическата стратегия на Запада все още не се е материализирало в твърда и стабилна политическа линия и практически дела. В тази връзка, бяха изтъкнати противоречията в документите, приети на Брюкселската сесия на НАТО (1989 г.) – изразена е готовност да задълбочават отношенията със социалистическите страни и в същото време присъствуват положения, които са рецидиви от времената на "студената война".

Днес на Запад се наблюдава нова тенденция към поляризация на силите, чийто водораздел е новото историческо съдържание. Този период на колебания и неопределеност, по съветска прогноза, ще продължи не една-две години, а повече.

И занапред политическата философия на съюзните страни в областта на международните отношения следва да бъде съчетаването на активната борба за преход към нов международен ред с надеждната сигурност на нашите страни.

В хода на размяната на мнения по кардиналните проблеми на разоръжаването, ръководителите на съюзните държави подчертаха важността на сключването на съветско-американско споразумение за 50% съкращаване на стратегическите нападателни оръжия на двете страни, при строго спазване на Договора за противоракетна отбрана в неговия вид от 1972 г. В дневния ред на държавите-участници във Варшавския договор продължава да бъде всеобщата и пълна забрана на химическото оръжие и ликвидиране на неговите запаси.

На съвещанието бе отделено важно внимание на процеса на строителството на "общоевропейския дом". Анализирани бяха резултатите от проведените напоследък в рамките на хелзинкския процес форуми. Акцентът бе поставен на общите за европейските народи интереси и ценности, необходимостта от равноправен диалог и

разширяването на контактите в различните области. Единството на Европа от Атлантика до Урал е възможно и необходимо при съхраняване на самобитността на всяка страна и социалното, икономическо, културно многообразие, което следва да се разглежда като богатство на европейската цивилизация. Потвърдено бе, че всеки опит да се дестабилизира обстановката в която и да било социалистическа страна, ще се отрази върху баланса в Европа, върху процеса на укрепване на доверието между двете части на континента, ще разрушава това, което вече е създадено.

Съветският ръководител информира за новите моменти в отношенията и политиката на СССР спрямо ФРГ и Франция.

По въпроса за преговори по тактическото ядрено оръжие бе отбелязано че ако държавите от двата съюза се придвижат напред в тази област, ще бъде даден мощен импулс на целия процес на разоръжаването. В противен случай - тактическото ядрено оръжие ще се превърне в спирачка на този процес. Съюзните страни единодушно оцениха готовността на СССР за по-нататъшни едностранни съкращения, при условие, че НАТО се съгласи на преговори по този въпрос.

Една от непосредствените задачи, стоящи пред Съюза е да се даде своевременен, практически отговор на конструктивните предложения на САЩ и НАТО в конвенционалната област. В тази връзка, бе подчертано че преходът от количество към качество в строителството на съюзническите армии и осъществяването на принципите на разумната достатъчност е дал възможност за едностранни съкращения на войски и техника, без да се нарушат интересите на сигурността на съюзните страни.

Др. Михаил Горбачов потвърди готовността на СССР да съгласува с ръководствата на съюзните страни размерите и реда на изтеглянето на съветските контингенти в Източна Европа. Но същевременно при обсъждането на тази възможност следва да се имат

предвид съвкупността от политически, военни и географски фактори, които ще влияят върху европейската обстановка след осъществяването на това изтегляне. Подчертано бе, че предложението на САЩ за еднакви тавани на съветските и американските войски съответно в Източна и Западна Европа, следва да се разглежда в по-широк контекст, да се изработи оптимална позиция при отчитането и на войските на другите натовски страни във ФРГ.

Към полагане на началото на процеса на конвенционално разоръжаване следва да се пристъпи във възможно най-кратък срок. Съветското ръководство счита, че реални съществени стъпки в това отношение следва да бъдат направени към 1992-1993 г., когато ще се решава практически въпросът за модернизацията в НАТО, ще бъде създадена единна Западна Европа и ще се проведат нови избори за американски президент.

Единодушно бе подчертано важното значение на усилията и практическите стъпки на съюзните страни по осъществяване на регионалните инициативи. В същото време, др. Михаил Горбачов разкритикува пасивността на държавите от Варшавския договор по осъществяването на редица колективни и индивидуални предложения. Назряла е необходимостта от обобщаване на нашите инициативи, с оглед засилването на целенасочеността и ефективността на съгласуваната дейност в областта на разоръжаването.

Изтъкната бе необходимостта да се отделя по-голямо внимание на въпросите, съдържащи се във "втора кошница" на общоевропейския процес. Настъпило е време за развитие на съвместни програми със Западна Европа в такива сфери като транспорт, екология, наукоемките технологии, сигурността в ядрената енергетика и др. Това сътрудничество следва да се осъществява на основата на взаимно стчитане на интересите, строго спазване на принципите на международното общуване. По общо мнение интеграционните процеси

на Запад и Изток не трябва да водят към увековечаване на раздела на континента. При анализа на западноевропейската интеграция бе изтъкнато, че съюзните страни следва: първо - да извличат всичко полезно от сътрудничеството с ЕИО в т.ч. и по линия на СИВ; и второ - да се готвят към появата на обединения западноевропейски пазар.

Това означава, че е необходимо да се даде нов импулс на интеграционните процеси между братските страни в икономическата област, на формирането на елементи на обединен социалистически пазар. В същото време, съюзните страни следва да укрепват връзките в областта на културата, науката, между висшите представители на органите на властта, между обществените организации, между младежки съюзи и т.н.

Ръководителите на държавите от Варшавския договор, анализираха успехите и проблемите в областта на правата на човека и хуманитарното сътрудничество. Подчертано бе, че последните общоевропейски форуми са издигнали на преден план идеята за "общоевропейско правово пространство", което да се основава на общността от правови държави. Като цяло, обаче, по този въпрос най-ярко проличаха различията в позициите на съюзните държави, в частност на УНР, СРР и ГДР.

При обсъждането на съветското предложение за свикване на второ съвещание от типа на Хелзинкското (1975 г.) бе изтъкнато, че неговото осъществяване би могло да увенчае първия етап на Виенските преговори. При условие, че преговорите се проточат, свикването на подобно съвещание в началото на 1992 г. ще даде възможност да се направят съответни изводи по всички "кошници" на хелзинкския процес и се ускори процесът към по-сигурна Европа.

В своето изказване ръководителят на българската делегация др. Тодор Живков аргументира стратегическата необходимост да се осъзнае новото историческо съдържание на световното развитие и се реализират възможностите, които възникват в резултат на неизбежното действие на качествено нови позитивни тенденции, отразяващи обективни закономерности.

Направен бе важният теоретичен извод за това, че новата политика на "отваряне" на САЩ и Запада към социалистическите страни е израз на обективната потребност от ново икономическо преразпределение на света, което би позволило на развитите капиталистически страни да разрешат собствените си социално-икономически проблеми. Оттук следва, че е възможно достатъчно широко сътрудничество между Изтока и Запада и без отстъпки от наша страна, водещи към "трансформация" на социализма "стъпка по стъпка".

Важно място в изказването заеха въпросите, свързани с необходимостта да се укрепват позициите на социализма. Подчертана бе интернационалната отговорност на нашите партии и държави обновлението на социализма да се съчетава с отстояване на неговите основополагащи принципи и идеали. Посочена бе опасността от дестабилизация и дезинтеграция на някои от нашите страни като звена на Варшавския договор и социалистическата общност, която изисква съвместни политически решения. Др. Тодор Живков обоснова защити необходимостта от обновяване на икономическото и политическото сътрудничество в рамките на СИВ и ОЗД.

Аргументирано бе изложена позицията на НРБ по въпроса за деструктивните действия на Турция на Балканите и разгърнатата безпрецедентна антибългарска кампания, която представлява част от по-общи планове, насочени против социализма като обществен строй. Същевременно бе потвърдена нашата готовност за диалог с Турция, за развитие на положителните тенденции на Балканите.

При съгласуването на документите трудности създадоха прекалените претенции на УНР по правата на човека и малцинствата и особените позиции на представителите на СРР по редица важни въпроси на международните отношения и преустройството в социалистическите страни, засилващите се противоречия между СРР и УНР, които вече се разпростират върху широк кръг от въпроси и придобиват принципен характер. В изказването на др. Н. Чаушеску отново се набляга върху негативните фактори в международния живот; поставя се под съмнение концепцията за "общия европейски дом"; принизява се значението на обновителните процеси.

Определен интерес предизвикват някои изменения в позициите на СРР по въпроса за ролята на Варшавския договор на съвременния етап, на единството и взаимодействието на съюзните социалистически страни. В изказването си др. Н. Чаушеску се обяви против едностранното разпускане на Варшавския договор, като посочи, че и след премахването на военните съюзи в Европа нашите страни трябва да продължат да взаимодействуват, включително и във военната област. Изтъкната бе необходимостта от съвместен анализ на проблемите на социалистическото строителство и от общи действия за преодоляване на трудностите.

Във връзка с това др. Чаушеску предложи да се проведе не по-късно от м. октомври т.г. среща на генералните и първите секретари на партиите или на партийните и държавните ръководители на съюзните страни, на която да се осъществи съвместен анализ на проблемите на социално-икономическото развитие и социалистическото строителство и се разработи реална програма за съвместни действия. Демонстриран бе стремеж към по-голяма гъвкавост по въпросите за усъвършенствването на механизма на сътрудничество в рамките на Варшавския договор. Отправена бе и покана за участие в XIV конгрес на РКП през м. ноември т.г. на най-високо равнище.

В този контекст може да се разглежда и изразеното от Н. Чаушеску мнение за необходимостта поне в рамките на социалистическите балкански страни, възможно и с участието на други социалистически страни, да се обсъди въпросът за това, как да се действа за преодоляване на възникналите проблеми, за които говори в изказването си др. Тодор Живков, и за осигуряване по-нататъшен курс към сътрудничество на Балканите.

Декларацията "За стабилна и сигурна Европа, свободна от ядрено и химическо оръжие, за съществено съкращаване на въоръжените сили, оръжията и военните разходи" има програмен, призивен характер. В нея са отразени в синтезиран вид общите виждания на държавите от Варшавския договор за бъдещето на Европа и света, показани са пътищата за практическото осъществяване на преустройството на междудържавните отношения на основата на новото политическо мислене, поставен е акцент върху обоевропейските ценности и интереси. Важно място заемат принципите и положенията, от които се ръководят съюзните страни в осъществяването на външната си политика. Изразява се подкрепа на новото съветско предложение по тактическото ядрено оръжие. В този документ се съдържа и конструктивен отговор на предложенията, съдържащи се в документите на Брюкселската сесия на НАТО.

В комюникето се дава кратка и най-обща оценка на развитието на международната обстановка в Европа и света след варшавското съвещание на ПКК. Като негативно явление в международния живот се посочва продължаващата практика на намеса във вътрешните работи на други държави и опитите за дестабилизирането им. Засягат се отношенията между Варшавския договор и Северноатлантическия съюз по политическа и военна линия, урегулирането

на регионалните конфликти, по-специално Близкия изток и Афганистан. Изразява се готовността на съюзните държави да съдействуват за успешното провеждане на срещата по опазване на околната среда в София. Участниците в съвещанието се обявяват за укрепване на солидарността и взаимодействието между съюзните държави, за засилване на политическия характер на Варшавския договор и усъвършенствуване на механизма на сътрудничество в рамките на съюза.

В протокола на съвещанието ПКК възлага на Комитета на министрите на външните работи и на Комитета на министрите на отбраната да продължат на второ съвместно заседание в Москва разглеждането на въпросите по усъвършенствуването на механизма на сътрудничество в рамките на Варшавския договор и да докладват своите съображения на следващото съвещание на ПКК.

Като цяло, съвещанието протече в откровен, другарски и конструктивен дух.

В рамките на съвещанието на ПКК бяха проведени среща на ръководителите на делегации (изготвена е отделна информация) и две срещи в тесен кръг на министрите на външните работи.

Състоя се и първото съвместно заседание на Комитета на министрите на външните работи и Комитета на министрите на отбраната, на което бяха обсъдени въпросите по усъвършенствуването на механизма на сътрудничество на съюзните държави.